

Kamp for frihet og likestilling, mot negativ sosial kontroll

For Arbeiderpartiet har frihets- og likestillingskamp alltid vært en rød tråd i vår politikk. Enkeltmennesket skal ikke trenge å kjempe de små og store kampene alene, men skal oppleve å stille likt og kunne velge fritt. En viktig del av vår tids store frihets- og likestillingskamp er det sosiale og kulturelle presset som mange gutter og jenter står overfor når de skal velge hvordan de vil leve sine liv.

Når det gjelder skam og æreskultur er det en selvfølge at kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og andre overgrep mot enkeltindividet er forbudt. Samtidig er det ikke slik at alt kan løses med offentlige maktmidler. Arbeiderpartiet skal støtte personer i flerkulturelle miljøer som hver dag kjemper mot negativt sosialt press og æreskultur. Det offentlige må samtidig møte flerkulturelle miljø med respekt og forståelse. Flerkulturell kompetanse betyr ikke å akseptere ting vi ikke tillater i Norge, men å forstå de menneskene og miljøene vi møter.

Disse tingene må være grunnlaget når vi Arbeiderpartiet skal ta kampen mot negativ sosial kontroll.

Forebygging

Bekjempelse av negativ sosial kontroll krever tiltak på flere nivåer. Alle må ta felles ansvar for å se og ivareta hverandre. Derfor må vi som enkeltmennesker gå inn i relasjoner med unge mennesker, selv om de ikke er våre egne barn, og vi må lære oss å møte mennesker som er annerledes enn oss selv. Samtidig må vi bygge et samfunn der alle får bidra og der alles kompetanse blir brukt: Alt fra utdanningssystemet til frivillige organisasjoner og næringsliv må bidra i denne felles dugnaden.

Oslo Ap vil:

- styrke minoritetsorganisasjonene sin rolle i samfunnet både økonomisk og med bedre ressurser gjennom blant annet Enhet for mangfold og integrering og nasjonale resurssmiljøer.
- at Oslo kommune i samarbeid med regjeringen må opprette et sentralt flerkulturelt kompetansesenter med muligheten for telefonlinjer og chattefunksjon for mennesker som opplever negativ sosial kontroll
- at fritidstilbudet for barn og unge i Oslo må styrkes med minst en fritidsklubb i hver bydel at verdiplakaten plakaten OXLO som innebærer "positiv sosial kontroll" også bør inkorporere forebygging av "negativ sosial kontroll".
- At det lages en samlet forståelig framstilling av de lover som beskytter barn og fremmer likestilling og inkludering og at organisasjoner og livssynssamfunn som mottar offentlig støtte forpliktes til å informere om og leve opp til disse regelverk.

En av kvinnebevegelsens viktigste kamper var å sikre kvinner kontroll over egen kropp og seksualitet, og for jenter som opplever at myten om "jomfruhinna" fortsatt får leve fritt er de avhengige av å tilgang på gratis lavterskel helsetilbud. Forebygging for blant annet uønskede graviditeter må ha lavterskel arenaer der ungdom kan få hjelp, kunnskap og prevensjon. I tillegg må vi støtte de gode kreftene som engasjerer seg i seksuelle helsetilbud til flerkulturelle miljøer. En kunnskapsbasert seksualitetsundervisning er nødvendig for at ungdom skal kunne kjenne til og hevde sin seksuelle autonomi. Undervisningen må være normkritisk, det vil si at den må kunne stille spørsmål ved etablerte normer om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Samtidig er det viktig å sette mansrollen på dagsorden i den politiske debatten. I flere minoritetsmiljø er det vanskelig å være åpen homofil, lesbisk eller bifil. For skeive med minoritetsbakgrunn er det særlig viktig å ha møteplasser der man kan være åpen uten å være i mindretall som minoritet. Det offentlige er avhengig av kompetansemiljø på dette området.

Oslo AP vil:

- at de lokale helsestasjonene styrkes og brukes aktivt til å spre informasjon og avverge at barn og ungdom utsettes for kjønnslemlestelse, jomfrusjekk eller andre former for kulturelt betinget seksualisert vold
- styrke kompetanse om minoritetshelse blant helsesøstre og annet helsepersonell
- at det innføres obligatorisk helsekontroll for barn på helsestasjonene før skolestart for å forebygge vold i nære relasjoner og kjønnslemlestelse som prøveprosjekt i noen bydeler
- styrke skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom og Sex og Samfunns arbeid for å sørge for at unge har lettere tilgang på gratis lavterskeltilbud
- styrke seksualundervisningen i utdanningsløpet ved at barn lærer om kropp, kjønn og grensesetting fra barnehagen, og en mye mer normkritisk seksualundervisning tidligere i utdanningsløpet
- utvide ordningen med gratis prevensjon til å også omfatte unge voksne over 20 år og unge under 16.
- hente erfaringer fra prosjekter som Fafus (familieplanlegging og forebygging av uønskede svangerskap og abort) ved Oslo universitetssykehus som ga gratis prevensjon og veiledning til flerkulturelle kvinner, med mål om å etablere liknende tilbud flere steder i Oslo
- Støtte og etterlyse mer kjønnsforskning på menn med minoritetsbakgrunn, særlig deres rolle i familiesammenheng.
- støtte Skeiv Verdens møteplasser for lhbtqi-personer med minoritetsbakgrunn for å styrke unge til å ta egne valg

Flere unge som opplever negativ sosial kontroll kommer i kontakt med barnevernet. For noen av dem og deres familier er barnevernet ukjent og det kan være misoppfatninger om hvordan barnevernet jobber, eller hva de kan bidra med. Oslo Arbeiderparti mener at barnevernet i større grad bør jobbe forebyggende og ha regelmessig og naturlig kontakt med barn og deres familier også når alt er godt. Barnevernet må jobbe for å bli en naturlig del av foreldremøter og andre lignende arenaer. På denne måten vil man også kunne bygge opp et godt tillitsforhold mellom familier med flerkulturell bakgrunn. Gjennom et samarbeid som består av tillit kan barnets beste være hovedprioriteringene for alle partene i en eventuell saksbehandling.

Oslo Ap vil:

- at barnevernet i større grad er tilstede på naturlige arenaer som foreldremøter i skole og barnehage og dialog mellom foreldre og foresatte for å bygge opp gode tillitsforhold og bryte ned eventuelle misforståelser
- at barnevernet i større grad må tilpasses den demografiske utviklingen i Oslo for å gjenspeile befolkningen i større grad ved å satse på en mangfoldig rekruttering og jevnlig kunnskapsoppdateringer
- at barnevernet i større grad bør samarbeide og være i dialog med frivillige organisasjoner og trossamfunn

I kontakten med helsepersonell, barnevern, skole eller andre offentlige tjenester kan språk være en barriere. Der språk er en barriere, skal tolk brukes i flerkulturelle familiers møte med det offentlige. Vi må kvalitetssikre tolketjenesten som leveres til barnevernet og andre offentlige etater, slik at begge partene får korrekt forståelse av saken og saksbehandlingen. Tolketjenesten bør være en integrert og helhetlig del av det offentlige tjenestetilbudet, slik at det oppleves trygt å bruke tolk for alle parter, gjennom krav til kompetanse, taushetsplikt, habilitet og tilgjengelighet.

Oslo AP vil:

- at lovverket skal håndheves slik at barn og ungdom ikke opptrer som tolker for sine foreldre.
- at tolkene som benyttes skal være kvalifiserte gjennom krav til tolkeutdanning.

- at pårørende og ansatte med minoritetsbakgrunn ikke blir bedt om å tolke da dette kan føre til uklare roller.

Utdanning, arbeid og fellesskap

Det er viktig å få til tiltak og skape møteplasser slik at foreldre og storfamilie knyttes tettere opp mot samfunnet og barnas hverdag, samtidig som samfunnet sier klart ifra om hva som er uakseptabel kontroll over barn og unge i Norge. Skolen, bydelen, barnehagene og frivillige organisasjoner står i en særstilling i dette arbeidet. Det forebyggende arbeidet må starte allerede i småbarns- og barnehagealder.

For Oslo Arbeiderparti er fellesskolen en avgjørende arena for å sikre alle like muligheter, uavhengig bakgrunn. Derfor bør den også være det i kampen mot negativ sosial kontroll. Oslo Arbeiderparti vil bruke gratis kjernetid og utbyggingen av barnehageplasser for å sørge for at alle kommer så tidlig som mulig inn i barnehagen, og videre sørge for at utdanningssystemet kan møte utfordringene med kunnskap og kompetanse, blant annet gjennom å styrke minoritetsrådgivere for å være forberedt når problemet har oppstått.

Oslo Ap vil:

- at Osloskolene må sikres flere minoritetsrådgivere som kan hjelpe ungdom som melder om streng negativ sosial kontroll eller fare for det, og som også skal snakke med lærere og foreldre om forventninger og krav.
- gi midlertidig styrket innsats mot elever ved hjemvendelse etter langvarige, ufrivillige utenlandsopphold.
- at foreldre ikke kan begrunne ønsker om fritak og unntak fra fellesaktiviteter som gym, svømming og leirskole med religiøse og kulturelle hensyn.
- at skolene må understreke at foreldre har et samfunnsmessig ansvar og plikt for å delta på foreldremøter og andre fellesaktiviteter i regi av skolen.
- At NAV må sørge for at vedtatt regelverk knyttet til at det ikke er mulig å si nei til et jobbtilbud på bakgrunn av kulturelle eller religiøse begrunnelse følges opp.
- at partene i arbeidslivet sikrer nødvendig kompetanse blant sine ledere og tillitsvalgte om negativ sosial kontroll for å kunne gi informasjon om hjelpetiltak og tilby støtte i tilfeller der dette er nødvendig
- sikre at politiet, barnevernet og NAV-ansatte har nødvendig kunnskap og ressurser for å sikre beskyttelse og god bistand til personer som er utsatt for negativ sosial kontroll.
- fjerne kontantstøtten og andre hindere for å få kvinner, særlig med minoritetsbakgrunn, ut i arbeid

Det juridiske: Rettigheter, lover og regler

Trusler, vold og tvangsekteskap forekommer i det flerkulturelle miljøet. Flere av de som engasjerer seg i ordskiftet omkring negativ sosial kontroll opplever hets, trusler om vold og voldshandlinger. Dette gjelder særsilt kvinner. Tvangsekteskap er en ekstrem form for negativ sosial kontroll som ungdom og unge voksne utsettes for, både gutter og jenter. Selv om tvangsekteskap er ulovlig, rapporteres det om tilfeller av frykt for tvangsekteskap, eller at mennesker har blitt utsatt for dette, både i Norge og utland.

Alle skal ha valgfrihet til å bestemme over sitt eget liv, også ved valg av livspartner. Arrangert ekteskap er en utbredt form for ekteskap i flerkulturelle miljø utført av foreldre og/eller familiemedlemmer. Terskelen for overgang til tvang er liten ved at det kan utføres press og at det ikke tillates å si nei til en foreslått kandidat.

Med begrunnelse i kulturell forankring i hjemlandet sendes noen barn ut av landet inntil flere år. Opplevelsene under slike opphold kan være traumatiserende og medføre langvarige helseplager. Uavhengig av formålet er hjemsendelse et problem for barnets språkopplæring og kontinuitet i skolegangen.

Oslo Arbeiderparti mener enhver form for tvang og andre brudd på norsk lov skal tas svært alvorlig av politiet, krisesentre og i samarbeid med relevante aktører.

Oslo Ap vil:

- Politiet må ta anmeldelser av hets og trusler - via nettet eller fysisk - alvorlig, og få økte ressurser til dette arbeidet. Folk som trakasserer og truer må stoppes. Stortinget må utrede om straffeloven gir sterkt nok vern mot hets og trusler.
- Krisesentre og andre tilbud for de som opplever overgrep må sikres forutsigbare og gode økonomiske rammer.
- Organisasjoner som hjelper utsatte grupper med juridisk rådgivning og kunnskap om egne rettigheter må få støtte og kunne opptre uavhengig.
- Politiet må, i samarbeid med barnevernet, gis ressurser til å etterforske og straffeforfølge foreldre som bryter loven i forbindelse med hjemsendelser.
- Utvide skjerpelsene om avverging av kjønnslemlestelse i straffeloven (jmf. § 284) til å omfatte tvangsekteskap og disiplinerende tiltak mot barn som bryter med norsk lov.
- Utvide og styrke ordningen med statsfinansiert hjemreise dersom det foreligger tvang.
- Gi ambassader tydelige mandater og ressurser slik at de kan bistå hjemreise dersom det foreligger tvang.

Oslo Arbeiderparti er en forkjemper for religionsfrihet. Vi stiller oss kritiske til enhver bruk av tvang, og ønsker å jobbe forebyggende for å hindre det. Fellesskolen er viktig sted for å lære om toleranse og vi i Oslo Arbeiderparti mener at alle elever skal ha mulighet til å uttrykke sin religion eller livssyn i sin skolehverdag. Imidlertid kan det være utfordringer knyttet til barns bruk av religiøse plagg. Det er ikke her nødvendigvis snakk om plagget i seg selv, men de mulige religiøse dogmer og kontroll som barn blir utsatt for fra konservative foreldre og omgivelser. Til tross for mye diskusjon mangler det forskning eller statistikk på praksisen i Oslo og Norge.

Oslo Ap vil:

- at byrådet får fortgang i innhenting av forskning og statistikk rundt bruken av hodeplagg og andre religiøse symboler på barn.
- Ingen av kjønnene skal ha mer enn 60% i styrene til kirke- og trossamfunn
- Ha krav om at representanter i styringsorganer som forvalter statlig støtte hos tros- og livssynssamfunn, er demokratisk valgt. Kravet skal ikke gjelde organer som tar stilling til teologiske spørsmål.
- Sikre at skilsmisse etter norsk lov respekteres av de ulike tros- og livssynssamfunnene og motvirke fremvekst av religiøse domstoler.
- Opprette en statlig likestillingspott som tros- og livssynssamfunn kan søke om midler til likestillingsarbeid fra
- at personer som kommer til Norge for å praktisere som religiøse ledere, skal ha eller skaffe seg kunnskap om den religiøse rådgivningsrollen i møte med vold i nære relasjoner, eksilerfaringer og sentrale verdier i det norske samfunnet.